

Missen ze de gevoelige fijnheid der Madonna in hun lijnen, de Walburgis, waarvan ik op blz. 347 (fig. VIII) het borststuk geef, is zoo voortreffelijk getypeerd, dat ik geneigd ben haar voor een echten Riemenschneider van omstreeks 1505 te houden. Ik zal er mij evenwel voor wachten deze beelden positief te kenschetsen als twee der „anmutigsten eigenhändigen Werken Riemenschneiders” uit zijn lateren tijd, zooals Tönnies *) doet. Mogelijk zijn ze de meesterstukken van zijn knapsten leerling. De polychromie is goed behouden en stoort in het geheel niet, zooals uit de foto blijkt. Streit noemde deze beelden, die uit de Martinengo-collectie afkomstig zijn, Veronica en Barbara; maar ik kan niet nagaan waarop hij die toeschrijving steunt. Waarschijnlijk is zij niet.

In de Riemenschneider-kapel ziet men links van het altaar in de hoogte, onder een gothische baldakijn een ander heiligenbeeld: de Barbara †) van wie ik op blz. 348 (fig. IX)

---

apostel van Duitschland. Daar ze abdes was van Hildesheim wordt ze meestal in geestelijke kleding afgebeeld, soms met boek, anders met een kleine flesch of met een rozekrans. Een kroon is soms aan haar voeten geplaatst, ten bewijze van haar koninklijke afkomst.

Zie over haar ook F. H. Mertens en K. L. Torf's Geschiedenis van Antwerpen, 1845, I blz. 79--80.

*) Zie bibliografie.

†) De heilige Barbara wordt op twee wijzen voorgesteld: of staande bij een toren met drie ramen of met een drinkschaal of bokaal in de hand, soms ook een hostie. Haar legendarische geschiedenis is als volgt: Zij was de dochter van een rijken heiden, Dioscorus, die haar in een toren sloot om haar van de buitenwereld afgezonderd te houden. De vader ondernam een reis en gaf vóór zijn vertrek bevel, dat voor zijne dochter een badhuis zou worden gebouwd met twee ramen. Tijdens zijn afwezigheid veranderde Barbara de opdracht aan den bouwheer in dien zin dat er drie inplaats van twee ramen werden gemaakt als zinnebeeld van de heilige drievuldigheid. Toen Dioscorus terugkwam en haar de reden van de verandering vroeg, bekende zij hem christinne te zijn, waarop hij haar mishandelde en voor den prefect sleepte. Deze deed haar martelen en veroordeelde haar daarna ter dood. Haar vader sloeg haar zelf het hoofd af, maar huiswaarts keerend werd hij getroffen door den bliksem, die zijn lichaam geheel verteerde.

Haar graf werd een toevluchtsoord voor zieken

een afzonderlijke afbeelding geef. Zeer slank, maar sierlijk van houding en buigzaam gebouwd, behoort ze tot Riemenschneider's liefste beelden. Anatomisch beschouwd — maar we moeten haar niet anatomisch beschouwen — zijn haar proporties onjuist. Haar middel is zoo hoog, dat het bovenlijfje niet grooter is dan haar hoofd en de afstand van de heup tot de voeten haast eindeloos. Er is niets nieuws onder de zon, waar hebben we die wonderlijke verhoudingen toch meer gezien? We hoeven niet ver te zoeken, het eerste het beste modeprentenboek van een goeden modernen kleerenteekenaar als de Losques, Portalez, Guillot of den onverbeterlijken Sem geeft ze ons precies zoo. Ook daar zijn de vrouwen van heup tot voet zool even curieus-elastisch uitgerekt en is de borst nog veel opmerkelijker weggewerkt. Is het dáardoor — omdat we aan die misteekening gewoon zijn geraakt — dat Riemenschneider's Barbara met haar figuur van teringlijderes ons niet te etherisch lijkt en dat wij die misvorming veeleer als een eigenaardigheid, dan als een fout aanmerken?

Zie ook de geprononceerd zijwaartsche buiging in haar houding, den zoogenaamden gothischen heupstand. In oude ivoren figuren van eenige afmeting had die hellende houding zin. Zij werd aangegeven door de kromming in den olifantstand en de ivoorsnijders moesten hun beelden in dien schuinen stand wringen of zij wilden of niet. Maar zij hebben — vele hebben — die beperking glansrijk overwonnen en beelden gesneden van een natuurlijke gratie, die hun werk tot een verheugenis doet zijn. Die Madonna's hadden dan vanzelf den stand van steunen op één zijde. Maar de latere houtsnijders

---

en hulpbehoevenden; genezen en getroost keerde men van zijn pelgrimstocht daarheen terug.

Verteld wordt nog dat in 1448 een man, Hendrik Kok te Gorkum haar voor zich zag verschijnen toen, in een brandend huis gevangen, bij haar ter hulpe riep. Zij hielp hem door de vlammen en hield hem in leven, tot hij het laatste oliesel ontvangen had.

Deze gebeurtenis, wijd en zijd bekend geworden, deed veel om haar roem in de vijftiende eeuw te verbreiden.